

Nynäshamns
kommun

Nynäshamns kommuns

Hållbarhetsprogram 2023–2030

Nynäshamns kommuns Hållbarhetsprogram 2023–2030 är ett strategiskt styrdokument som anger riktningen för kommunens långsiktiga arbete med ekologisk och social hållbarhet. Dokumentet är beslutat i kommunfullmäktige 2022-04-21 och ersätter *Klimat- och miljömål Nynäshamns kommun 2018–2021 – Med sikte mot 2045*.

Revideringar

Hållbarhetsprogrammet har reviderats av kommunstyrelsen den:

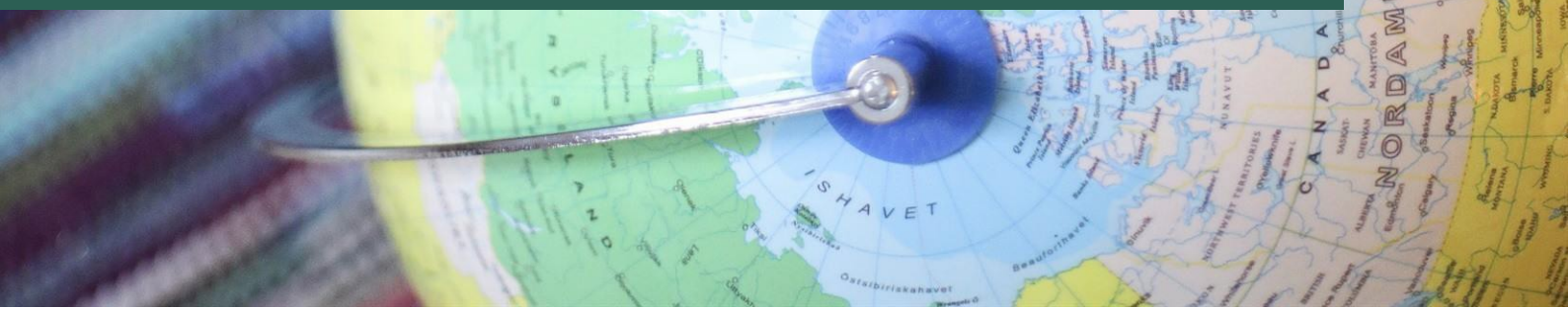
XXXXX § XX

Innehåll

1. Inledning	1
Hållbar utveckling	1
Agenda 2030	2
Programmets relation till andra styrdokument	3
Så här läser du hållbarhetsprogrammet.....	4
Ledning och styrning.....	5
Uppföljning och revidering	5
Avgränsningar	6
Lagkrav	6
2. Målområden.....	7
Målområde 1 Klimat & Energi.....	8
Målområde 2 Ekosystemtjänster & biologisk mångfald.....	13
Målområde 3 Samhällsplanering & resursanvändning	16
Målområde 4 Utbildning & arbetsmarknad.....	20
Målområde 5 Folkhälsa & trygghet	23
Målområde 6 Mänskliga rättigheter & jämställdhet	27
3. Begrepp och definitioner.....	30
Begrepp och definitioner.....	31
Källor	34

1. Inledning

Inledning

År 2030 ska Nynäshamn vara en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar kommun. För att nå dit måste alla kommunens verksamheter involveras och engageras i hållbarhetsarbetet. Vi behöver hållbarhetssäkra vår egen verksamhet och samtidigt underlätta för alla som bor och verkar i kommunen att göra hållbara val. På så sätt kan vi tillsammans bidra till en hållbar samhällsutveckling där ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö.

Nynäshamns kommuns hållbarhetsprogram 2023–2030 är ett kommunövergripande styrdokument för hållbar utveckling. Programmet anger kommunens viljeriktning på hållbarhetsområdet och beskriver hur hållbarhetsarbetet ska samordnas, struktureras och genomföras. Syftet är att tydliggöra kommunens ambitioner och säkerställa ett ändamålsenligt hållbarhetsarbete.

Hållbarhetsprogrammet riktas till alla förtroendevalda och tjänstepersoner i kommunens verksamheter och helägda bolag. Programmet beskriver i första hand hur kommunen som organisation ska agera för att bidra till en hållbar samhällsutveckling. För att uppnå programmets målsättningar krävs dock insatser och engagemang från alla som agerar inom kommunens gränser, från företag till enskilda medborgare.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett begrepp som används för att peka ut en önskvärd samhällsutveckling. Vad en hållbar utveckling innebär kan definieras på olika sätt. I det här programmet används FN:s definition av hållbar utveckling som grundas på den så kallade Brundtlandrapporten:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov”.

Hållbar utveckling brukar sägas bygga på tre dimensioner: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. De tre dimensionerna måste samverka för att utvecklingen ska vara hållbar och behöver således förstås i ett gemensamt sammanhang.

Ekologisk hållbarhet handlar om att långsiktigt bevara ekosystemens önskade funktioner, så som produktion av mat och energi, rekreation, klimatreglering och tillhandahållande av rent vatten. Tillväxt, konsumtion och utveckling ska inte ske på bekostnad av viktiga naturvärden.

En **socialt hållbar** samhällsutveckling kräver att grundläggande mänskliga behov tillfredsställs och att mänskliga rättigheter respekteras. Förutom det vidare begreppet mänskliga rättigheter är jämställdhet, jämlikhet, social sammanhållning, demokrati, delaktighet, och folkhälsa viktiga aspekter i arbetet för ökad social hållbarhet.

Grunden för **ekonomisk hållbarhet** är långsiktig hushållning med mänskliga, materiella och naturens resurser. Ekonomisk hållbarhet handlar också om att skapa en balanserad ekonomisk tillväxt som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten.

Agenda 2030

År 2015 antog världens stats- och regeringschefer en ny utvecklingsagenda och 17 globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030. Agendan syftar till att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringarna och skapa fredliga och trygga samhällen. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling för att en skapa hållbar, inkluderande och rättvis utveckling för alla.

Ansvar för att genomföra Agenda 2030 vilar på varje medlemslands regering, men mycket av arbetet sker också i kommunerna. Kommuner är nyckelaktörer inom samtliga globala mål och har viktiga uppgifter i enlighet med den kommunala självstyrelsen. Kommunens engagemang för att genomföra Agenda 2030 är därför centralt. Kommuner kan arbeta för att nå målen genom sin myndighetsutövning, genom att möjliggöra för andra att agera hållbart, genom sin roll som verksamhetsutövare och som kunskapsspridare och föredöme.

Figur 1 FN:s globala mål för en hållbar utveckling

Programmets relation till andra styrdokument

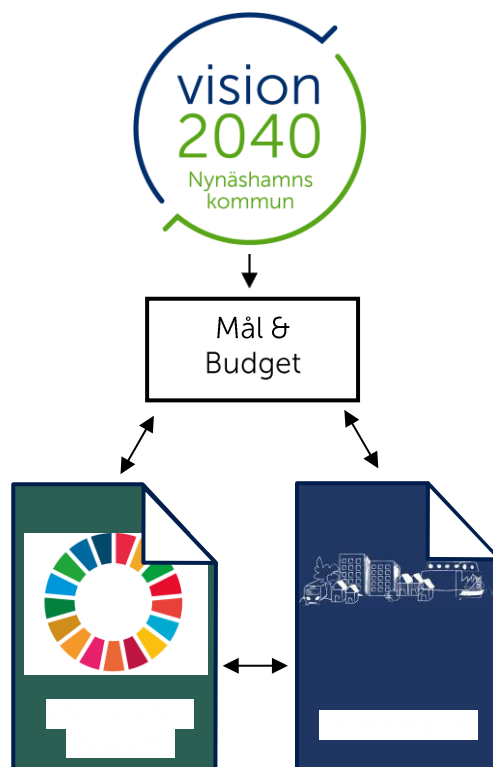
I december 2021 antog kommunfullmäktige en ny vision för Nynäshamns kommun. Visionen ska visa vägen till framtidens Nynäshamns kommun 2040. Den nya visionen kan sammanfattas med devisen "Nynäshamns kommun – här får hela livet plats" och består av tre inriktade områden:

- Platsen för alla, helt livet
- Attraktiv, stolt och modig
- Vi lyckas tillsammans

Nynäshamns kommuns styrmodell innebär att kommunfullmäktige utifrån *visionen* och de kommun-gemensamma *övergripande målen* samt en dialog med verksamheterna fastställer *nämndmål och indikatorer* för kommunstyrelsen, nämnderna och de kommunala bolagen i Mål och budget.

Hållbarhetsprogrammet pekar ut färdriktningen för att bidra till att nå nämndmålen och därigenom de övergripande målen i Mål och budget. Samtidigt är kommunens översiktliga planering ett viktigt verktyg för att nå dit ur ett fysiskt perspektiv. Därav bidrar både hållbarhetsprogrammet och den översiktliga planeringen till kommunens vision samtidigt som visionen anger riktningen för arbetet.

Ett flertal av hållbarhetsstrategins ämnesområden behandlas och konkretiseras i befintliga lokala styrdokument så som äldrepolitiskt program, trafik- och mobilitetsstrategi samt riktlinjer för hållbart byggande. Vid behov kan strategin komma att behöva utvecklas ytterligare i nya program, planer, strategier, handlingsplaner eller andra styrande kommunala dokument de kommande åren.

Så här läser du hållbarhetsprogrammet

Hållbarhetsprogrammet tar sin utgångspunkt i sex målområden. Varje område innehåller en målbild till 2030, hållbarhetsmål, delmål, framgångsfaktorer och koppling till globala och nationella mål samt kommunala styrdokument. Tillsammans pekar målområdena ut de områden kommunen behöver prioritera i arbetet med att ställa om till ett hållbart samhälle.

Hållbarhetsprogrammets sex målområden är:

Klimat &
energi

Ekosystemtjänster &
biologisk mångfald

Samhällsplanering
& resursanvändning

Utbildning &
arbetsmarknad

Folkhälsa &
trygghet

Mänskliga
rättigheter &
jämskillighet

Hållbarhetsmål och delmål

Till varje målområde hör två eller tre övergripande hållbarhetsmål¹. Hållbarhetsmålen beskriver de tillstånd kommunen vill uppnå inom det specifika målområdet och de ska genomsyra allt arbete i kommunen. Varje hållbarhetsmål har en tydlig koppling till Agenda 2030 och de globala målen. Därtill har flera av Sveriges nationella mål inom t.ex. klimat, miljö och folkhälsa utgjort ett viktigt underlag när hållbarhetsmålen har formulerats då de är direkt styrande mot Agenda 2030. För att anpassa globala och nationella mål till det som är relevant för Nynäshamns kommun har målen brutits ner och anpassats till en lokal kontext.

Till varje hållbarhetsmål hör ett antal delmål. Delmålen konkretiserar hur kommunen ska arbeta för att nå hållbarhetsmålen. Hållbarhetsmålen anger sålunda vad kommunen vill uppnå inom respektive målområde medan delmålen anger hur kommunen ska arbeta för att nå dit. Somliga delmål är särskilt relevanta för vissa verksamheter medan andra gäller för alla. Delmålen har 2030 som målår om inget annat anges.

Framgångsfaktorer

Till varje hållbarhetsmål presenteras ett antal framgångsfaktorer som bedöms vara centrala för måluppfyllelse. Framgångsfaktorerna är inte bindande utan ska ses som förslag på strategier för att påverka målen i positiv riktning.

---

¹ Inom målområde 1. Klimat & energi presenteras även tre övergripande växthusgasmål som sätter ramen för kommunens klimatarbete.

Ledning och styrning

Hela kommunorganisationen ansvarar för att bidra till måloppfyllelse utifrån hållbarhetsprogrammet och för att identifiera och genomföra effektiva åtgärder med särskild prioritering av programmets sex målområden. Ansvaret för att leda, samordna och stödja kommunens verksamheter i hållbarhetsarbetet tillfaller kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen bär även huvudansvaret för att informera om och förankra hållbarhetsprogrammet i kommunens verksamheter.

En central del i kommunens arbete mot en hållbar utveckling är att det utgör en naturlig del av det dagliga arbetet ute i verksamheterna. För att uppnå hållbarhetsprogrammets mål krävs därtill ett systematiskt arbete och en tydlig styrning. En framgångsfaktor för att lyckas med hållbarhetsarbetet är därmed att det kopplas till kommunens ordinarie styrning. Vidare är det en förutsättning att mål och indikatorer för hållbar utveckling ingår i det ordinarie uppföljningssystemet för att kommunen ska kunna tydliggöra och synliggöra sitt bidrag till Agenda 2030. Mot bakgrund av ovanstående och för att stärka kommunens målstyrning mot Agenda 2030 kommer hållbarhetsprogrammet att integreras i kommunens ordinarie styrmodell och vara en styrande del i verksamhetsplaneringen. I praktiken innebär det att hållbarhetsprogrammet kommer att verka som underlag för att tydliggöra och stärka kopplingen mellan kommunens målkedja, som fastställs av kommunfullmäktige i mål och budget, och Agenda 2030. Kommunstyrelsen bär ansvaret för detta.

Varje nämnd ansvarar därefter för att formulera nämndaktiviteter som beskriver vad verksamheterna inom förvaltningen ska göra för att nå de uppsatta nämndmålen. Nämndmålen återfinns sedan i respektive nämnds verksamhetsplan. Hållbarhetsprogrammet kommer att vara ett viktigt verktyg och stöd i nämndernas arbete med att formulera och prioritera målstyrande nämndaktiviteter. Detta då programmet konkretiserar vad som krävs på lokal nivå för att bidra till en hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030. Kommunstyrelsen kommer att bistå nämnderna i arbetet med att identifiera nämndaktiviteter som styr mot de uppsatta nämndmålen och hållbarhetsprogrammet. Därutöver kan kommunstyrelsen vid behov stötta förvaltningarnas interna arbete med att ta fram konkreta aktiviteter på avdelnings- och enhetsnivå. Nämnder och styrelser ansvarar för genomförandet av verksamhets-specifika åtgärder och aktiviteter vilka ska beskrivas i verksamhetsplan och budget.

Uppföljning och revidering

Då hållbarhetsprogrammet kommer att integreras i kommunens befintliga styrmodell följs kommunens hållbarhetsarbete delvis upp i samband med kommunens ordinarie måloppföljningsarbete. Därtill kommer kommunstyrelsen regelbundet att följa upp hållbarhetsprogrammet i sin helhet i en samlad hållbarhetsredovisning som rapporteras till kommunstyrelsen. Programmet utgörs av totalt 75 stycken mål. Att följa upp hållbarhetsprogrammet i sin helhet innebär därmed ett omfattande arbete varför vartannat år bedöms vara en lämplig periodicitet för detta. De flesta målen i programmet är mät- och uppföljningsbara redan idag. För några mål behöver mätmetoder utvecklas.

Utvecklingen på hållbarhetsområdet går fort. Vidare ska flera av hållbarhetsprogrammets delmål vara uppnådda innan år 2030. Programmet ska därför uppdateras och revideras år 2026. Ansvaret för revideringen tillfaller kommunstyrelsen genom kommunstyrelseförvaltningen. Om ett delmål som ska vara uppnått innan år 2030 inte nås till målåret ska målarbetet fortsätta tills dess att målet är uppfyllt.

Avgränsningar

I det här hållbarhetsprogrammet benämns den kommunala organisationen som "kommunen" och hela kommunens geografiska område som "Nynäshamns kommun".

Hållbarhetsprogrammet sätter fokus på ekologisk och social hållbarhet. Kommunens mål och riktlinjer för att uppnå en ekonomiskt hållbar kommun behandlas separat, i styrdokumentet *Ekonomistyrning i Nynäshamns kommun – För en ekonomiskt hållbar kommun*. Då de tre hållbarhetsdimensionerna är odelbara väntas emellertid hållbarhetsprogrammet även stimulera kommunens arbete med ekonomisk hållbarhet.

Hållbarhetsprogrammets mål har formulerats och avgränsats utifrån kommunens egna specifika förutsättningar. Nationella mål på hållbarhetsområdet anger samtidigt en miniminivå för Nynäshamns lokala mål. Skulle exempelvis de nationella klimatmålen ändras, ändras alltså kommunens mål på motsvarande sätt.

Lagkrav

Enligt Lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Energiplanen bedöms täckas in i de delar av det här programmet som berör klimat och energi.

2. Målområden

Målområde 1 **Klimat & Energi**

Målbild 2030

År 2030 är Nynäshamn en klimatsmart och energieffektiv kommun. Klimatarbetet genomsyrar hela den kommunala organisationen som genom satsningar på förnybar energi, utfasning av fossila bränslen, skarpa klimatkrav i upphandling och tydlig styrning mot hållbara tjänsteresor nu nått fossilbränslefrihet. Nu finns solpaneler på flera av kommunens fastigheter och de egna såväl som de upphandlade transporterna är fossilbränslefria. De bilburna tjänsteresorna har minskat till förmån för resor med cykel, gång och kollektivtrafik och digitala mötesformer tillämpas i stor utsträckning.

År 2030 har alla i Nynäshamns kommun möjlighet att resa hållbart. Kommunen har utvecklat en hållbar bebyggelsestruktur och infrastruktur som stimulerar kommuninvånare och företagare att resa med kollektivtrafik, cykla och gå. I Nynäshamns kommun finns dessutom en välutbyggd laddinfrastruktur för elbilar för såväl kommunanställda som kommunens invånare vilket har ökat nyttjandet av eldrivna fordon i hela kommunen. Vidare har kommunens långsiktiga motståndskraft mot klimatförändringarna stärkts tack vare ett systematiskt och ändamålsenligt klimatanpassningsarbete.

Internationella och nationella mål

Målområdet Klimat & Energi kan framförallt kopplas till mål 3, 7, 9, 11, 12 och 13 i Agenda 2030. Målområdet styr även mot de nationella miljömålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft*, *Bara naturlig försurning*, *God bebyggd miljö* och *Generationsmålet*.

Kommunala styrdokument

Följande kommunala styrdokument är särskilt relevanta för målområdet:

- Översiktsplan för Nynäshamns kommun
- Trafik- och mobilitetsstrategi för Nynäshamns kommun
- Nynäshamns kommuns riktlinjer för hållbart byggande

Övergripande växthusgasmål

Utgångspunkten för kommunens klimatarbete är tre övergripande växthusgasmål:

- **År 2030** har utsläppen av växthusgaser i kommunen som geografiskt område minskat med 63 procent jämfört med 1990 och den kommunala organisationen är fossilbränslefri².
- **År 2040** har utsläppen av växthusgaser i kommunen som geografiskt område minskat med 75 procent jämfört med 1990.
- **År 2045** har Nynäshamns kommun netto-noll-utsläpp³.

Målen för Nynäshamns kommun som geografiskt område har formulerats med utgångspunkt Sveriges klimatmål⁴ och avser utsläpp av växthusgaser inom kommunens gränser. Delmålen till 2030 och 2040 inkluderar inte växthusgasutsläpp som omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

---

² Målet om en fossilbränslefri organisation omfattar energirelaterade utsläpp från värme, el, transporter och arbetsmaskiner.

³ Målet innebär att de totala utsläppen av växthusgaser från kommunen som geografiskt område ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990.

⁴ Prop. 2016/117:146, s. 29 och 55.

Hållbarhetsmål 1 Transporter

Utsläppen av växthusgaser från transporter i Nynäshamns kommun minskar med minst 70 procent till år 2030, jämfört med år 2010⁵.

Omställningen till ett fossilfritt transportsystem kräver en kombination av förändrade resmönster, effektivare fordon och utfasning av fossila bränslen. Kommunen ska arbeta för att skapa goda förutsättningar för ett hållbart resande – både inom organisationen och i kommunen som helhet. Fossilberoende fordon i den egna organisationen behöver fasas ut och förutsättningar skapas för ett minskat resbehov. Fysiska åtgärder ska kombineras med beteendepåverkande insatser för att reducera det bilburna resandet i kommunen till förmån för resor med gång, cykel och kollektivtrafik. Vidare behöver kommunen genomföra insatser som underlättar övergången till fossilbränslefria fordon i hela Nynäshamns kommun, men även uppmuntra sådana initiativ från externa aktörer.

Delmål

- 1.1 År 2025 är samtliga lätta fordon i kommunens fordonsflotta fossilbränslefria och 2030 är hela kommunens fordonsflotta fossilbränslefri⁶.
- 1.2 År 2030 är kommunens upphandlade transporter och arbetsmaskiner⁷ fossilbränslefria.
- 1.3 Andelen resor med bil i tjänsten minskar till förmån för resor med kollektivtrafik, gång och cykel och organisationens totala resbehov minskar till förmån för digitala mötesformer.
- 1.4 Kommunen skapar förutsättningar för ett hållbart resande i hela Nynäshamns kommun och år 2030 har andelen resor med kollektivtrafik, cykel och gång ökat till 56 procent⁸ av färdmedelsfördelningen.
- 1.5 År 2030 finns minst 40 publika laddpunkter för elbil i Nynäshamns kommun⁹.

Framgångsfaktorer

- Effektiv och ändamålsenlig etablering av laddinfrastruktur för kommunens verksamhetsfordon.
- Utveckla attraktiva, tillgängliga, sammanhängande och säkra gång- och cykelstråk.
- Utveckla, tillämpa och följ upp miljökrav vid upphandling av transporter, maskiner och entreprenader.
- Uppmuntra initiativ från externa aktörer gällande etablering av publika ladd- och tankställen för förnybara drivmedel i kommunen som geografiskt område.
- Genomför regelbundet kampanjer/event/projekt med koppling till hållbart resande.

---

⁵ Exkl. inrikes flyg i enlighet med det nationella klimatmålet för transportsektorn (Prop. 2016/117:146, s. 35).

⁶ Om inte uppenbara tekniska brister finns i förhållande till verksamhetens behov.

⁷ Målet omfattar transporter och arbetsmaskiner i upphandlade entreprenadutföranden, transporttjänster, tjänster med betydande del transporter eller resor samt varuavtal.

⁸ Målet har formulerats med utgångspunkt i RUF5 2050 (2018) och anpassats till kommunens lokala förutsättningar.

⁹ Målet har formulerats utifrån Region Stockholms Plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel (2020).

Hållbarhetsmål 2 Energi

År 2030 har den totala energianvändningen i Nynäshamns kommun minskat med 50 % jämfört med 2005 och kommunens omvärldsberoende reduceras succesivt genom en ökad lokal produktion av förnybar energi.

För att uppnå ett fossilfritt energisystem krävs innovativa och effektiva lösningar. Kommunen ska styra utvecklingen mot hållbara energisystem genom energieffektiviseringsåtgärder och utfasning av fossila energikällor till förmån för förnyelsebara och återvunna energiformer.

I Nynäshamns kommun finns goda förutsättningar för att producera solel, något som är viktigt att tillvarata i omställningen till förnybara energikällor. Det är dock viktigt att kommunen även uppmuntrar till etablering av andra typer av förnybar energiproduktion. Vidare krävs fortsatta satsningar på energirådgivning och utåtriktade kunskapshöjande evenemang på temat för att underlätta och uppmuntra invånarnas och lokala företagens omställning till mer hållbara energisystem.

Delmål

- 2.1 Energianvändningen i kommunägda lokaler minskar i genomsnitt 4 % per år under perioden 2023–2030¹⁰.
- 2.2 Energianvändningen i kommunägda bostäder minskar i genomsnitt 2 % per år under perioden 2023–2030.
- 2.3 År 2025 är all el och egenproducerad värme som används i kommunens lokaler och egenägda bostäder förnybar.
- 2.4 Kommunen arbetar löpande med att öka elproduktionen från sol och år 2026 finns minst 600 kW installerad effekt solenergi på kommunägda fastigheter.
- 2.5 Kommunen stöttar kommuninvånare såväl som lokala företagare med information och rådgivning kopplat till energieffektivisering och förnybar energi.

Framgångsfaktorer

- Systematisera kommunens energieffektiviseringsarbete.
- Säkerställ genomförande och finansiering genom långsiktig planering.
- Uppmuntra etablering av förnybar energiproduktion i kommunen som geografiskt område.

---

¹⁰ Målet bedöms ligga i linje med det nationella energieffektiviseringsmålet (Prop. 2017/18:228 s. 19).

Hållbarhetsmål 3 Klimatanpassning

År 2030 har Nynäshamns kommuns långsiktiga motståndskraft mot klimatförändringar stärkts genom insatser i fysisk planering, byggande och förvaltning.

För Nynäshamns kommun innebär klimatförändringarna en ökad risk för bland annat bristande dricks- vattenförsörjning, översvämning och skred. För att kunna hantera dessa klimatrelaterade risker måste kommunen planera långsiktigt och verka förebyggande.

Utgångspunkten för kommunens arbete med klimatanpassning ska vara att minimera Nynäshamns kommuns sårbarhet och samtidigt skapa möjligheter till utveckling. För att lyckas med detta behöver klimatanpassningsaspekterna integreras i den fysiska planeringen och konsekvenserna av dagens såväl som framtida klimatförändringar beaktas på alla plannivåer. Vidare behöver kommunen ta fram en lokal klimatanpassningsplan som pekar ut särskilt sårbara områden och som presenterar lämpliga åtgärder. Planen ska fungera som ett underlag för kommunen att ta beslut om åtgärder och avsätta medel för de insatser som behövs för att stärka kommunens motståndskraft mot klimatförändringar.

Delmål

- 3.1 Senast år 2023 har kommunen utvecklat ett arbetssätt som säkerställer ett systematiskt och långsiktigt klimatanpassningsarbete.
- 3.2 Kommunen genomför löpande kostnadseffektiva klimatanpassningsåtgärder.
- 3.3 Kommunen genomför regelbundet utåtriktade kommunikationsinsatser om effekterna av ett förändrat klimat och vad kommuninvånarna kan göra för att lindra dessa.

Framgångsfaktorer

- Tillsätt en förvaltningsöverskridande arbetsgrupp för klimatanpassning.
- Integrera klimatanpassning i all fysisk planering, från övergripande nivå ner till detaljnivå.
- Ta fram det kunskaps- och planeringsunderlag som krävs för att stärka kommunens motståndskraft mot klimatförändringar.

Målområde 2

Ekosystemtjänster & biologisk mångfald

Målbild 2030

År 2030 är Nynäshamn en grönskande och levande kommun med friska vatten. Tack vare många år av medveten samhällsplanering har ekosystemtjänster i tätortsmiljöer och på landsbygden säkrats och stärkts och de lokala indikatorarterna har uppnått livskraftiga populationer.

Den lokala grönsstrukturen bidrar till berikande upplevelser, ekosystemtjänster samt goda livsmiljöer och kommunens naturområden är välbesökta av både kommuninvånare och besökare. Kommunens arbete med att synliggöra lokala naturvårdsprojekt har bidragit till en ökad kunskapsnivå i hela kommunen om den mångfald av värden som naturen besitter. Vattnet är rent, levande och friskt och nyttjas för såväl fiske som bad och rekreation. Dagvattnet tas om hand på ett hållbart sätt för att skydda vattenkvaliteten och för att undvika lokala översvämningar.

Internationella och nationella mål

Målområdet kan framförallt kopplas till mål 2, 3, 6, 11, 13 14 och 15 i Agenda 2030. Målområdet styr även mot de nationella miljökvalitetsmålen: *Ett rikt växt- & djurliv, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö, Myllrande våtmarker, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet, Levande sjöar & vattendrag, Hav i balans och Generationsmålet.*

Kommunala styrdokument

Följande kommunala styrdokument är särskilt relevanta för målområdet:

- Översiktsplan för Nynäshamns kommun
- Grönstrukturplan Nynäshamns stad
- Yt- och grundvattenplan för Nynäshamns kommun
- VA-plan
- Dagvattenpolicy i Nynäshamns kommun

Hållbarhetsmål 4 Grönstruktur

Nynäshamns kommun har en väl fungerande grön infrastruktur som stärker leveransen av ekosystemtjänster.

Nynäshamns kommun befinner sig i ett expansivt läge vilket medför hård konkurrens om marken. För att säkerställa att kommunen utvecklas utan att naturmiljöer överutnyttjas och människors, växters och djurs livsmiljöer försämras krävs ansvarsfull planering och att ständig hänsyn visas till hur värdefull mark och grönstruktur ska bevaras, stärkas och utvecklas. Det handlar om att skydda särskilt värdefulla områden, arbeta för en fungerande och sammanhängande grön infrastruktur i hela landskapet samt att identifiera och genomföra åtgärder för hotade arter. För att säkerställa att rätt insatser prioriteras på rätt platser behövs goda kunskaper om hur kommunens gröna infrastruktur ser ut och vilka åtgärder som måste genomföras för att stärka och bevara den.

Delmål

- 4.1 Kommunen verkar för nya beteenden genom att medvetandegöra betydelsen av biologisk mångfald och en väl fungerande grön infrastruktur.
- 4.2 Andelen naturområden i kommunen som skyddas genom naturreservat, biotopskydd eller motsvarande områdesskydd ökar kontinuerligt.
- 4.3 Kommunen bevarar och stärker befintliga ekosystem och ekosystemtjänster vid planering, projektering och drift. Antalet naturbaserade lösningar ska öka.
- 4.4 Kommunen bibehåller och utvecklar förutsättningarna för kommunala indikatorarter och biologisk mångfald.

Framgångsfaktorer

- Identifiera och ta fram de kunskaps- och planeringsunderlag som krävs för att utveckla en väl fungerande grön infrastruktur och upprätthålla biologisk mångfald i kommunen.
- Integrera ekosystemtjänster i berörda planer, program och beslutsunderlag.
- Etablera en förvaltningsöverskridande organisation och kunskapsplattform för gröna frågor.
- Redovisa olika intressen och anspråk på mark i tidigt skede så att avvägningar och ställningstaganden kan göras utifrån ett helhetsperspektiv innan planeringen är för långt gången.

Hållbarhetsmål 5 Blåstruktur

År 2030 uppfyller Nynäshamns kommuns vattenförekomster god ekologisk, kemisk och kvantitativ status i enlighet med rådande miljökvalitetsnormer.

Nynäshamn är en skärgårdskommun där tillgången till och kvalitén på yt- och grundvatten är en av de viktigaste miljö- och utvecklingsfaktorerna och något som måste integreras i all kommunal planering. För att Nynäshamns kommuns vattenförekomster ska uppnå god status krävs ett strukturerat och effektivt åtgärdsarbete och en tydlig organisation kring frågan. Vattenarbetet ska genomföras med utgångspunkt i de lokala styrdokument som kommunen har beslutat om. Vidare ska kommunen fortsätta bedriva ett aktivt uppströmsarbete för att minska utsläppen av miljögifter och oönskade ämnen till yt- och grundvatten. Kommunen ska även verka för fria vandringsvägar för fisk och andra arter i vattendragen. Vidare behöver dagvattnet i tätorterna hanteras så att mängden dagvatten som behöver avledas reduceras.

Delmål

- 5.1 Kommunen genomför löpande de vattenrelaterade åtgärder som identifierats i kommunala styrdokument¹¹.
- 5.2 Kommunen arbetar löpande för att minska påverkan av näringsämnen och andra föroreningar i grundvatten, sjöar, vattendrag och hav.

Framgångsfaktorer

- Utse en särskild resurs för att samordna och driva vattenarbetet i kommunen.
- Etablera en förvaltningsöverskridande organisation och kunskapsplattform för vatten med tydlig beslutsordning och ansvarsfördelning.
- Skapa samsyn i vattenplaneringen mellan kommunens ambitioner och lagkrav.
- Prioritera åtgärder metodiskt i samverkan med berörda aktörer.
- Säkerställ genomförande och finansiering genom samordning internt och samverkan externt.

---

¹¹ Med kommunala styrdokument menas här exempelvis Yt- och grundvattenplan, VA-plan och dagvattenstrategi.

Målområde 3

Samhällsplanering & resursanvändning

Målbild 2030

År 2030 är Nynäshamn en resurseffektiv kommun där den ekonomiska tillväxten främjar hållbar utveckling och ger dagens såväl som framtida kommuninvånare förutsättningar att leva goda, trygga och friska liv. Nynäshamns kommun kännetecknas av trivsamma boendemiljöer och alla kommunens invånare har tillgång till parker och mötesplatser samt resurs- och energieffektiva lösningar. Transportsystemet är hållbart och effektivt och det är enkelt och smidigt att gå, cykla och resa med kollektivtrafiken.

Kommunen verkar som förebild för hållbar konsumtion och bidrar till att befintliga resurser underhålls, delas och återbrukas. Ekonomiska medel fördelas, investeras och placeras så att de både stödjer en hållbar utveckling och är ekonomiskt, ekologiskt och socialt värdeskapande. Livsmedelssystemet är en grundläggande del av Nynäshamns kommuns långsiktiga hållbarhet, robusthet och attraktionskraft. Ett fungerande livsmedelssystem bidrar till jobb och företagande, god folkhälsa, levande landsbygd samt kommunens beredskap vid kriser och störningar. Kommunen ska använda sin inköps- och upphandlingsverksamhet som ett strategiskt verktyg för hållbar utveckling. Vid upphandling av varor och tjänster som berör djur, särskilt livsmedel, ska krav bland annat ställas på god djurvälstånd. Kraven ska så långt det är möjligt säkerställa att djur har fötts upp och hanterats i enlighet med gällande djurskyddslagstiftning eller motsvarande krav. De livsmedel som serveras i kommunens verksamheter är till stor del ekologiska och alla måltider planeras för att ge en så liten påverkan på miljön och klimatet som möjligt. Vidare arbetar kommunen löpande med åtgärder för att minska kommuninvånarnas och miljöns exponering för miljö- och hälsofarliga ämnen.

Internationella och nationella mål

Målområde 3 Samhällsplanering & resursanvändning kan framförallt kopplas till mål 2, 8, 9, 11, 12, 13 och 15 i Agenda 2030. Målområdet styr även mot de nationella miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Ingen övergödning*, *Ett rikt växt- och djurliv* och *God bebyggd miljö*.

Kommunala styrdokument

Följande kommunala styrdokument är särskilt relevanta för målområdet:

- Översiktsplan för Nynäshamns kommun
- Avfallsplan 2021–2030
- Nynäshamn kommuns Riktlinjer för hållbart byggande
- Trafik- och mobilitetsstrategi för Nynäshamns kommun

Hållbarhetsmål 6 Samhällsplanering

I Nynäshamns kommun byggs och utvecklas hållbara samhällen med rättvisa och trivsamma levnadsmiljöer.

Samhällsplaneringen har en viktig roll för ett samhällsbyggande som tillgodoser människors behov av en god livsmiljö och gör det lätt för kommuninvånare att göra rätt. Kommunen behöver aktivt arbeta för att säkerställa att de samhällsbyggnadsprojekt som genomförs i kommunen tar hänsyn till samtliga hållbarhetsdimensioner. För att lyckas med detta krävs ett helhetsperspektiv och samarbete inom organisationen såväl som med externa aktörer.

Nynäshamn är en kommun som gestaltas av närheten till skärgården, kulturlandskapet och skogarna. Naturen såväl som kulturlandskapen behöver förvaltas så att vi kan överlämna den i ett attraktivt skick till våra barn och kommande generationer efter dem. Detta ställer stora krav på medvetenhet och långsiktigt tänkande i planerings- och genomförandeprocesser.

Delmål

- 6.1 Av alla kommunens detaljplaner framgår tydligt på vilket sätt de påverkar kommunens sex målområden för hållbar utveckling.
- 6.2 Kommunens riktlinjer för hållbart byggande tillämpas i samtliga samhällsbyggnadsprojekt.
- 6.3 All nybyggnation av kommunala fastigheter sker enligt minst Miljöbyggnad Silver (eller motsvarande definition).
- 6.4 Kommunen prioriterar gång, cykel och kollektivtrafik i all planering och bebyggelse.
- 6.5 Bostadsplaneringen i kommunen sker i första hand genom förtätning av befintligt bebyggt mark eller hårdgjorda ytor. Exploatering av åkermark klass 3–5 och naturbetesmark undviks så långt som möjligt, undantaget är mycket goda kollektivtrafknära lägen¹².
- 6.6 Nynäshamns kommuns kulturella och historiska arv i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt värdefulla fornminnen och kulturlandskap ska bevaras, nyttjas och utvecklas.
- 6.7 Kommunen förebygger boendesegregation och främjar social integration och rättvisa och jämlika levnadsmiljöer.

Framgångsfaktorer

- Ta fram en checklista för hållbarhet i detaljplanering.
- Följ regelbundet upp och utvärdera kommunens Riktlinjer för hållbart byggande.
- Tillämpa ett multifunktionellt perspektiv i planeringen för att främja lösningar som möter flera utmaningar och intressen.

---

¹² En schematisk avgränsning på 1200 meter från tågstation används, men markanvändningen måste alltid bedömas i varje enskilt fall.

Hållbarhetsmål 7 Resursanvändning

Nynäshamn är en resurseffektiv kommun där den ekonomiska tillväxten varken äventyrar människors hälsa eller miljöns välmående utan främjar hållbar utveckling.

Hållbar resursanvändning handlar om att göra val idag som får en positiv påverkan på framtiden samt omställning till en samhällsnyttig och cirkulär ekonomi. För att uppnå hållbara konsumtionsmönster behöver kommunens verksamheter verka som förebilder för hållbar konsumtion. Detta kräver processer och arbetssätt som säkerställer att hållbara och medvetna val genomsyrar varje upphandling, inköp och beslut om resursanvändning. Kommunen behöver även utveckla strukturer för att främja återanvändning och delning av material och redan inköpta resurser. Genom att återbruka produkter tillvaratas befintliga resurser och mängden växthusgasutsläpp, föroreningar och avfall reduceras samtidigt som ett kostnadseffektivt nyttjande av skattemedel främjas. Kommunen bör även arbeta med kunskapshöjande insatser för att skapa incitament för hållbara konsumtionsmönster och beteenden bland kommuninvånare och andra aktörer.

Delmål

- 7.1 År 2025 har kommunen tagit fram ett verktyg som mäter de konsumtionsbaserade utsläppen från den egna verksamheten.
- 7.2 Senast år 2023 ska kommunen utreda om kommunen, direkt eller indirekt, placerar medel i företag som ägnar sig åt prospektering, exploatering, utvinning eller produktion av fossil energi samt i sådana fall upphöra med detta senast år 2025.
- 7.3 År 2030 har cirkulär ekonomi beaktats¹³ i majoriteten av kommunens upphandlade avtal.
- 7.4 Kommunen minskar andelen miljö- och hälsofarliga ämnen i naturliga kretslopp.
- 7.5 År 2030 är 60 % av kommunens inköpta livsmedel ekologiska.
- 7.6 År 2030 har växthusgasutsläppen från kommunens livsmedelinköp minskat till max 1 kg CO₂e per kg livsmedel¹⁴.
- 7.7 Matsvinnet i kommunala verksamheter minskar succesivt¹⁵ till år 2030 och det oundvikliga matavfallet såväl som förpackningar återvinns.
- 7.8 Nynäshamnarnas konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser minskar succesivt i enlighet med nationella målsättningar.
- 7.9 År 2030 materialåtervinns 60 % av allt hushållsavfall¹⁶ i kommunen och den totala mängden hushållsavfall har minskat till max 370 kg per person och år genom arbete för minimering av avfall och återanvändning¹⁷.
- 7.10 Kommunen möjliggör och förenklar för etablering av affärsmodeller, varor och tjänster som är cirkulära samt miljö- och klimatsmarta.

---

¹³ Med beaktats menas att det i den taktiska planen inför upphandlingen är dokumenterat hur cirkulär ekonomi har beaktats.

¹⁴ Målet har formulerats med utgångspunkt i *One Planet Plates* klimatbudget för en måltid.

¹⁵ Kökssvinnet i all kommunal verksamhet minskar till minst 8 gram per portion. Tallrikssvinnet minskar till minst 12 gram per portion i skola och förskola och serveringssvinnet minskar till minst 20 gram per portion.

¹⁶ Mat- och restavfall, grovavfall, förpackningar och returpapper, farligt avfall, elavfall och batterier. Slam från enskilda avloppsanläggningar ingår inte.

¹⁷ Målet har utformats med utgångspunkt i kommunens Avfallsplan (2021).

Framgångsfaktorer

- Genomför regelbundet utåtriktade informationskampanjer på temat hållbar konsumtion.
- Utforma rutiner och processer för hållbarhetskrav i upphandling.
- Ta fram kunskapsunderlag för hur cirkulär ekonomi kan beaktas i praktiken.
- Beakta livscykelkostnader vid byggnation av fastigheter och anläggningar samt säkerställ ett resurseffektivt nyttjande och underhåll.
- Skapa förutsättningar och underlätta för invånarna att ställa om till ett mer hållbart levnadssätt.

Målområde 4

Utbildning & arbetsmarknad

Målbild 2030

År 2030 har kommunens gedigna arbete med att stärka varje elevs chans till att klara skolan gett resultat och fler elever avslutar gymnasiet med fullständiga betyg. Utbildningsnivån är generellt högre och är jämnt fördelad i befolkningen. Det finns goda möjligheter till livslångt lärande vilket stärker såväl människors förutsättningar till arbete som kompetensförsörjningen i kommunens verksamheter och näringslivet. År 2030 har vi kunskap kring hållbar utveckling från förskola till vuxenutbildning och vidare till näringslivet. Nynäshamns kommun är en given plats oavsett om du utbildar dig, ska ta steget in i arbetslivet eller vill göra något nytt. Här ligger entreprenörskap och företagande i framkant, och Nynäshamns kommun är en attraktiv plats att driva och etablera företag på.

Internationella och nationella mål

Målområdet kan framförallt kopplas till mål 1, 4, 8 och 10 i Agenda 2030. Målområdet styr även mot de nationella folkhälsomålen *Det tidiga livets villkor*, *Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö* och *Inkomster och försörjningsmöjligheter*.

Kommunala styrdokument

Följande kommunala styrdokument är särskilt relevanta för målområdet:

- Strategi för ett bättre företagsklimat i Nynäshamns kommun
- Policy för kompetens och rekrytering
- Elevhälsoplan för Nynäshamns kommun
- Läroplaner

Hållbarhetsmål 8 Utbildning

Alla i Nynäshamns kommun har möjlighet att utveckla kunskaper och kompetenser genom en god och jämlik utbildning som främjar tillfredsställande sysselsättning likväl som goda och hållbara livsvillkor.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Att utveckla människors kompetenser och kunskaper genom lärande och utbildning är en av de viktigaste grunderna för hälsa och jämlikhet i varje samhälle. I Nynäshamns kommun ser vi lärande som en livsviktig faktor till ett självständigt och värdefullt liv. Alla, från förskolan till utbildning i vuxen ålder, ska kunna klara sina mål utifrån sina förutsättningar och socioekonomiska faktorer eller funktionsförmåga ska inte utgöra hinder för det. För att uppnå målet krävs att kommunens verksamheter har kunskap om faktorer som påverkar barn och ungas skolgång. Genom att tidigt identifiera behov och lämpliga insatser i ett förebyggande syfte främjas utbildning, hälsa och utveckling.

Delmål

- 8.1 Studieresultaten inom kommunens utbildningsverksamheter förbättras.
- 8.2 Elevernas trivsel och trygghet i skolan ökar.
- 8.3 Nynäshamns kommun är en attraktiv plats för eftergymnasial utbildning.

Framgångsfaktorer

- Kunskap om risk- och skyddsfaktorer.
- Planering och stöd till de som riskerar att inte klara av kunskapskraven.
- Samverkan och erfarenhetsutbyte inom kommunen.
- Utveckling av samverkan med externa aktörer.
- Campus Nynäshamn erbjuder utbildningar i framkant.
- Arbeta främjande och förebyggande för en god psykosocial arbetsmiljö i alla skolformer så att barn och ungdomar upplever den som trygg, inkluderande, meningsfull och stimulerande.
- Arbeta med Grön Flagg i förskolor och grundskolor.

Hållbarhetsmål 9 Sysselsättning

I Nynäshamns kommun råder ett gott företagsklimat där samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle attraherar kompetens och nya företagsetableringar. Alla kommuninvånare i arbetsför ålder har en sysselsättning som bidrar till egenförsörjning.

Sysselsättning och ekonomisk trygghet är viktigt för hälsan och livskvaliteten, leder till ökad delaktighet och motverkar utanförskap. Utbildning för vuxna som matchar kraven på arbetsmarknaden möjliggör för livslångt lärande och ökad anställningsbarhet. Relevanta arbetsmarknadsinsatser till grupper långt ifrån arbetsmarknaden stärker alla människors möjligheter till arbete. Genom ett tätt samarbete med det lokala näringslivet kan vi få de personer som vi utbildar i Nynäshamn att bo kvar och bidra med sin kompetens inom kommunen. Genom att skapa goda förutsättningar för hållbar innovation, företagsetableringar och entreprenörskap främjas en ekonomisk tillväxt som gynnar hela Nynäshamns kommun.

Delmål

- 9.1 Andelen sysselsatta ökar.
- 9.2 Tillväxten i det lokala näringslivet ökar.
- 9.3 Kommunen stärker ungas kunskap och insyn i olika branscher, yrken och entreprenörskap.
- 9.4 Andelen som avslutar sina arbetsmarknadsinsatser med anledning av studier eller arbete ska öka.
- 9.5 År 2025 har kommunen ett inarbetat arbetssätt med att främja sysselsättningsvillkor¹⁸ i relevanta upphandlingar, som även innefattar uppföljning¹⁹.

Framgångsfaktorer

- Fokus på ungas anställningsbarhet och entreprenörskap.
- Stärka grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden genom riktade och innovativa insatser.
- Bättre service till företagare från hela kommunorganisationen.
- Låta innovation och hållbarhet ta större plats i kommunala upphandlingar.
- Utbildningsinsatser skapas utifrån näringslivets behov av kompetens.
- Verksamheter som arbetar med arbetsmarknadsinsatser och studier identifierar och stöttar alla elever till att klara kunskapsmålen.

---

¹⁸ Med sysselsättningsvillkor menas att upphandlade leverantörer ska bidra till att öka möjligheten för personer som är långt ifrån arbetsmarknaden att få en sysselsättning.

¹⁹ Arbetssätt och rutiner för att ställa krav samt följa upp de krav som ställs i upphandlingarna kan tas fram tillsammans med Upphandling Södertörn.

Målområde 5

Folkhälsa & trygghet

Målbild 2030

År 2030 präglas Nynäshamns kommun av trygghet och god folkhälsa. En god folkhälsa innebär att hälsan är så god och så jämnt fördelad som möjligt mellan olika grupper i samhället. Tillsammans med andra aktörer arbetar vi systematiskt med att förebygga brott och våld för en trygg framtid. Genom statistiska underlag agerar vi på problembilder nu men även förebyggande för en trygg framtid. I Nynäshamns kommun blir ingen person utsatt för hot, våld eller kränkningar. Nynäshamns kommun är ett samhälle som värdesätter det goda i livet. Vi arbetar med hälsofrämjande insatser och stärker människors välbefinnande och livskvalité, samtidigt som vi har kunskap om vart insatser behövs och erbjuder hållbara stöd till de som behöver det. Varje kommuninvånare har förutsättningar till en god fysisk och psykisk hälsa och ingen person avslutar sitt liv i förtid.

Internationella och nationella mål

Målområdet kan framförallt kopplas till mål 3, 5, 10, 11 och 16 i Agenda 2030. Målområdet styr även mot samtliga nationella folkhälsomål, det nationella jämställdhetspolitiska målet *Jämställd hälsa*, det nationella friluftsmålet *Friluftsliv för god folkhälsa* och den nationella ANDT-Strategin 2016–2020.

Kommunala styrdokument

Följande kommunala styrdokument är särskilt relevanta för målområdet:

- Översiktsplan för Nynäshamns kommun
- Äldrepolitiskt program 2016–2026
- Grönstrukturplan för Nynäshamns stad
- Handlingsplan för socialnämndens arbete med våldsutsatta personer i nära relation
- Handbok för socialförvaltningens arbete med våld i nära relation
- Riktlinjer för vård av vuxna med beroendeproblematik
- Riktlinje för samordnad individuell plan (SIP)
- Elevhälsoplan för Nynäshamns kommun

Hållbarhetsmål 10 Trygghet

Nynäshamn är en trygg kommun, fri från hot, våld och kränkningar.

Det är varje individs mänskliga rättighet att röra sig fritt i sitt hem och på offentliga miljöer utan att utsättas för hot, våld eller kränkningar. För att uppnå det krävs kunskap om hur våldsutsatthet och upplevd trygghet ser ut och vilka grupper i samhället som är särskilt utsatta.

Förutom att förstå problembilden handlar det även om att planera för en trygg och säker offentlig miljö genom att ta hänsyn till trygghets-, brotts- och våldsförebyggande perspektiv i fysisk planering. För att värna alla kommuninvånares rättigheter krävs ett aktivt jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv där både barn och vuxna, med olika förutsättningar och bakgrund, får komma till tals och synas inom dessa frågor. Genom att samarbeta med fastighetsägare och andra aktörer genom platssamverkan ökar möjligheterna till en trygg, levande och attraktiv stadsmiljö.

Delmål

- 10.1 I Nynäshamns kommun känner sig alla invånare trygga.
- 10.2 År 2030 har alla medarbetare i relevanta verksamheter kunskaper för att upptäcka våldsutsatthet samt kännedom om särskilt utsatta grupper inom sin specifika verksamhet.

Framgångsfaktorer

- Skapa trygga offentliga miljöer som är tillgängliga för alla.
- Samarbeten med interna och externa organisationer.
- Medborgardialoger med trygghet i fokus.
- Arbeta systematiskt och förvaltningsöverskridande med våldsprevention.
- Ta hänsyn till trygghets-, brotts- och våldsförebyggande aspekter i fysisk planering.

Hållbarhetsmål 11 Hälsa

År 2030 har alla invånare i Nynäshamns kommun förutsättningar för en god psykisk och fysisk hälsa. Kommunen är fri från fysiska, psykiska och sociala negativa konsekvenser orsakade av alkohol, narkotika, tobak, doping eller spel om pengar (ANDTS) och ingen person avslutar sitt liv i förtid.

God hälsa är en mänsklig rättighet och en grundläggande förutsättning för livskvalité, välbefinnande och möjligheten att klara av skola och arbete. Genom att arbeta med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser, i både riskgrupper och hela befolkningen, kan vi främja utvecklingen av hälsosamma levnadsvanor och minska risken för uppkomst av sjukdom, fysiska, psykiska eller sociala problem. För att stärka den psykiska hälsan krävs förståelse för de faktorer som påverkar psykisk hälsa, adekvat hjälp till de som behöver det samt kunskap för att kunna upptäcka ohälsa hos individer. Tidiga insatser för att främja hälsa och förebygga ohälsa bland barn och unga är viktiga. Att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk är även en viktig aspekt. För att uppnå det måste jämlikhets- och jämställdhetsperspektivet uppmärksammas i ANDTS-arbetet på alla nivåer. Nynäshamns kommun behöver arbeta med långsiktigt hållbara strukturer på alla nivåer och genomföra insatser utifrån de främjande faktorer som vi vet kan påverka inkörsportar, beroenden och missbruk. Kommunen ska även erbjuda stöd och hjälp till de som står bredvid en närstående som riskerar att eller har utvecklat ett beroende eller missbruk.

Delmål

- 11.1 Barn och ungas psykiska hälsa ska öka genom tidiga insatser.
- 11.2 Individer med psykisk ohälsa ska få samordnad och relevant hjälp utifrån sitt behov.
- 11.3 Kommunen informerar om och agerar för att tillgängliggöra och underlätta för individer att söka hjälp vid behov.
- 11.4 Antalet kommuninvånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, tobak, doping och spel om pengar ska minska.

Framgångsfaktorer

- Utvecklad samverkan och rutiner mellan aktörer och huvudmän som har olika ansvarsområden när det gäller stödet till barn och unga.
- Helhetssyn på hälsans bestämningsfaktorer, risk- och friskfaktorer.
- Främjande och förebyggande insatser som är forskningsbaserade och kvalitetssäkrade.
- Fortbildning och kunskap hos berörda anställda i kommunen.
- Berörda medarbetare inom kommunorganisationen har goda och uppdaterade kunskaper om ANDTS samt kännedom om särskilt utsatta grupper.
- Kartläggning och handlingsplaner utifrån kommunens läge och förutsättningar.

Hållbarhetsmål 12 Friluftsliv

I Nynäshamns kommun har alla tillgång till nära och tillgängliga naturupplevelser, samt ett rikt och varierat friluftsliv.

Nynäshamns kommun med sitt geografiska läge och sin stora naturrikedom med skog, hav och skärgård är en viktig resurs för naturupplevelser och friluftsliv. Att vistas i naturen har stora positiva effekter på både den fysiska och psykiska hälsan. Det strategiska arbetet med friluftslivsfrågorna måste värderas högt utifrån dess höga potential till positiva påverkan på både människan och naturen. Att arbeta med fysisk och informativ tillgänglighet på och om våra friluftsområden är viktigt för att värna allas rätt att vistas i naturen.

Delmål

- 12.1 Information om och platser för friluftslivet är tillgängligt för alla.
- 12.2 Det finns gott om möjligheter för spontanidrott, lek och rekreation.
- 12.3 Nynäshamns kommun har en attraktiv bostadsnära och tätortsnära natur.
- 12.4 År 2030 är Nynäshamns kommun i topp 50 i Naturvårdsverkets årliga mätning Årets Friluftskommun

Framgångsfaktorer

- Värna naturområden både på landsbygden och i tätortsnära områden.
- Tillgängliggör information om kommunens frilufts-, rekreations- och naturområden.
- Skyddade natur- och kulturområden ska vara tillgängliga för så många som möjligt.
- Tydliggöra ansvarsfördelningen för friluftslivsfrågor i kommunen.
- Stärka samverkan både internt och externt.

Målområde 6

Mänskliga rättigheter & jämställdhet

Målbild 2030

År 2030 har alla invånare samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet, oavsett kön, sexualitet, etnicitet, religion, ålder, funktion, socioekonomiska förutsättningar eller var i kommunen man bor. Vi skapar förutsättningar för att alla människor ska kunna leva ett meningsfullt liv och delta i samhället fullt ut. Känslan av samhörighet och möjlighet till delaktighet och inflytande i kommunen är hög vilket stärker människors välbefinnande och tillit. Nynäshamns kommun har en samhällsutveckling där jämlikhets- och jämställdhetsperspektiven finns med i alla steg processen. Alla får komma till tals i frågor som berör dem och vi arbetar aktivt med åtgärder som syftar till att förebygga och motverka diskriminering. Nynäshamns kommun är ett samhälle där alla, på lika villkor, har en plats.

Internationella och nationella mål

Målområdet kan framförallt kopplas till mål 3, 5, 10 och 16. i Agenda 2030. Målområdet styr även mot de åtta nationella folkhälsomålen och de sex nationella jämställdhetspolitiska målen.

Kommunala styrdokument

Följande kommunala styrdokument är relevanta för målområdet:

- Handlingsplan för socialnämndens arbete med våldsutsatta personer i nära relation
- Handbok för socialförvaltningens arbete med våld i nära relation
- Checklista för jämställdhet- och jämlikhet i fysisk planering
- Policy för arbetsmiljö samt lika rättigheter och möjligheter

Hållbarhetsmål 13 Mänskliga rättigheter

Nynäshamn är en inkluderande kommun där alla människor har lika rättigheter och möjligheter och där tilliten till medmänniskor och institutioner är hög.

Kommunen spelar genom sina olika uppdrag en nyckelroll i arbetet med jämlikhet och mänskliga rättigheter, så som rätten till utbildning, bostad och hälsa. Ett rättighetsbaserat arbetssätt utgår ifrån principerna om icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar, och handlar om att sätta individen i centrum. Att människor känner tillit och har förtroende till varandra och till samhällets institutioner är grundläggande för demokratin och för en hållbar utveckling. Genom samverkan med civilsamhällets aktörer och delaktighetsskapande, transparenta och innovativa medborgardialoger kan vi verka för ökat deltagande, inflytande och inkludering.

Med hjälp av ett normkritiskt och intersektionellt perspektiv²⁰ kan vi upptäcka och förändra, begränsande strukturer och normer. Normkritik kan fungera som ett verktyg för att synliggöra makten kopplat till normen och förstå hur människors förutsättningar skiljer sig åt för att på så sätt främja lika rättigheter och möjligheter. Genom att normer och samhällsstrukturer förändras, i stället för att individer anpassas, finns förutsättning för att allas mänskliga rättigheter tillgodoses och vi skapar en kommun utan diskriminering.

Delmål

- 13.1 Förtroendevalda och tjänstepersoner har kunskap om normkritik och ett normkritiskt förhållningssätt präglar kommunens arbete.
- 13.2 Kommunen arbetar förebyggande och långsiktigt mot diskriminering och orättvisor.
- 13.3 I Nynäshamns kommun får alla komma till tals, ta del av information och värna sina rättigheter.
- 13.4 Barns rättigheter är en naturlig del i alla kommunens verksamheter.

Framgångsfaktorer

- Utveckla ett strukturerat samarbete med civilsamhället för att hitta gemensamma lösningar för en hållbar kommun.
- Utveckling av medborgardialog, rådsfunktioner och samverkan för att skapa förutsättningar för delaktighet och inflytande.
- Arbeta innovativt för att nå de grupper som idag är delaktiga i lägre utsträckning.
- Intersektionella perspektiv genomsyrar kommunens arbete.
- Kunskap om mänskliga rättigheter finns hos förtroendevalda och chefer

---

²⁰ Intersektionalitet handlar om hur olika former av diskriminerande maktordningar samverkar vilket kan leda till s.k. dubbelt eller flerdubbelt förtryck. T.ex. kan utrikes födda kvinnor drabbas av orättvisor som utrikes född såväl som kvinna.

Hållbarhetsmål 14 Jämställdhet

År 2030 är Nynäshamns kommun ett jämställt samhälle där det inte sker orättvisor eller diskriminering baserat på kön.

Ojämsställda livsvillkor, diskriminering och exkludering påverkar inte bara kvinnor och flickor negativt, utan även hela samhällets utveckling. I Nynäshamns kommun ska jämställdhetsperspektivet prägla kommunens verksamheter. Jämställdhetsintegrering är en övergripande strategi som innebär att jämställdhet finns med i det ordinarie arbetet istället för ett spår vid sidan om. Det handlar om att synliggöra och analysera vilka konsekvenser åtgärder och beslut får för olika grupper, jämställdheten i kommunen och samhället i stort.

En särskilt viktig fråga i jämställdhetsarbetet är mäns våld. Det förekommer i alla samhällsklasser och i alla åldersgrupper. Det erkänns idag som ett globalt samhällsproblem och en kränkning av mänskliga rättigheter. Genom förebyggande vålds- och jämställdhetsarbete på både universell och mer inriktande nivå kan Nynäshamns kommun förhindra att våld uppstår eller upprepas. Att växa upp i ett hem där en förälder utsätts för våld är en form av psykiskt våld, som för de flesta barn kan få mycket negativa effekter på hälsan. Därför är det viktigt att vi inte bara arbetar för de som blir utsatta, utan även stöttar anhöriga som också drabbas av våldet.

Delmål

- 14.1 Kommunen arbetar förebyggande mot mäns sexuella, fysiska, psykiska och hedersrelaterade våld.
- 14.2 Jämställdhetsperspektivet beaktas i verksamheters planering, beslutsfattande, genomförande och uppföljning.
- 14.3 Jämlikhet och jämställdhet är en naturlig del i samhällsplaneringen.

Framgångsfaktorer

- Intersektionella perspektiv genomsyrar jämställdhetsarbetet
- Kunskap om jämställdhet finns hos förtroendevalda och chefer
- Arbeta tidigt och långsiktigt för att förebygga skadliga könsnormer och misogyni
- Kunskapshöjande insatser avseende våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Rutiner i kommunkoncernens verksamheter i för att upptäcka våldsutsatthet

3. Begrepp och definitioner

Begrepp och definitioner

Biogas - ett helt förnybart bränsle som framställs av biomassa och består till största delen av växthusgasen metan. I Sverige är det vanligast att biogasen distribueras i komprimerad form och näst vanligast att den distribueras i nät.

Biologisk mångfald - samlingsbegrepp som omfattar all den variation mellan arter, inom arter och livsmiljöer som finns på jorden.

Cirkulär ekonomi - i en cirkulär ekonomi utformas produkter, tjänster och affärsmodeller som bidrar till att resurser återskapas eller återanvänds med så högt värde som möjligt och under så lång tid som möjligt.

Dagvatten - regnvatten och smältvatten som rinner från hårdgjorda ytor så som tak, gator, parkeringar och gårdar.

Ekosystem - allt levande och den miljö som finns i ett naturområde. Ekosystem kan vara stora och små, till exempel området kring en stubbe, en trädgård eller hela planeten jorden.

Ekosystemtjänster - processer i naturen som är till nytta för människan, t.ex. pollinering och vattenrening.

EU:s system för handel med utsläppsrätter - ett styrmedel för att på ett kostnads-effektivt sätt minska utsläppen av växthus-gaser. Systemet bygger på EU-gemensamma regler och omfattar alla medlemsländer samt Norge, Island och Liechtenstein.

Faunadepå - död ved som placerats ut eller lämnats för att gynna olika organismer.

Folkhälsa – det allmänna hälsotillståndet i en befolkning. En god folkhälsa innebär att hälsan är så god och så jämlikt fördelad som möjligt bland olika grupper i samhället.

Fornminne - en kvarleva efter människors verksamhet under forna tider och som nu ej längre är i bruk.

Fossila bränslen - bränslen som utvinns ur lagrade fossiler i marken. I huvudsak olja, bensin, diesel och naturgas.

Fossilfritt - energianvändning utan fossila bränslen. Kan t.ex. gälla en fordonsflotta eller uppvärmningssystem. Likställs många gånger med begreppet fossilbränslefritt.

Fossilbränslefri - se *Fossilfritt*. För fossil-bränslefria drivmedel används här Fossilfritt Sveriges definition, vilket innebär att driv-medlet för att räknas som fossilfritt ska ge en utsläppsminskning på 70 procent jämfört med fossila alternativ. De drivmedel som i dagsläget lever upp till det kravet är el, vätgas, biogas, HVO, FAME, ED95.

Fysiskt våld - i en nära relation kan det fysiska våldet ta sig uttryck i form av allt från knuffar, slag, sparkar, stryptag eller kvävnings-försök till användandet av olika vapen. Förövaren väljer ofta medvetet att rikta aggressionerna mot särskilda delar av kroppen så att blå-märken och andra skador inte ska upptäckas av utomstående. Våldet kan även ge upphov till skador som inte går att dölja, som frakturer, ögonskador, rivmärken, blåmärken och sår på exponerade delar av kroppen.

Förnybar (energi, bränsle, el) - energi som ständigt förnyas och därför inte tar slut inom

en överskådlig framtid. De flesta förnybara energikällor, såsom vind-, vatten- och solenergi, härrör ursprungligen från energi från solen. Bioenergi kan ses som lagrad solenergi. Fossila bränslen såsom kol, olja och naturgas räknas inte som förnybara eftersom det tar mycket lång tid för dessa råvaror att bildas. Kärnkraft räknas heller inte som förnybart då det baseras på uran som är en ändlig resurs.

Grundvatten - det vatten som utgör den underjordiska delen av vattnets kretslopp i naturen. Det bildas genom att nederbörd sakta tränger ner genom marken och sjunker neråt.

Grön infrastruktur - ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet.

Hållbart resande - trafiksäkra, miljövänliga och ekonomiska resor.

Hållbar utveckling – definieras här som "en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov".

Indikatorart - begrepp som används inom naturvården för att beskriva en art som har ett antal krav på sin livsmiljö. Om en indikatorart finns och har en livskraftig population i ett visst område indikerar det att livsbetingelserna är bra även för andra arter med liknande krav. Ett exempel är vanlig padda – om den trivs i ett område så indikerar det att andra arter som är beroende av till exempel våtmarker också kan finnas i området.

Inriktat preventivt arbete - det finns två typer av inriktat preventivt arbete: Selektivt (gruppnivå) och Indikerande (individnivå). Selektiva insatser riktar sig till grupper som är mer utsatta för risk medan Indikerade insatser riktar sig till individer med risk.

Intersektionalitet handlar om hur olika former av diskriminerande maktordningar samverkar vilket kan leda till s.k. dubbelt eller flerdubbelt förtryck. T.ex. kan utrikes födda kvinnor drabbas av orättvisor som utrikes född såväl som kvinna.

Jämlikhet – är ett paraplybegrepp som handlar om alla människors lika skyldigheter, rättigheter och möjligheter oavsett kön/könsidentitet, sexuell läggning, religion, nationalitet, etnicitet, ålder, funktion, socioekonomisk status eller liknande.

Jämställdhet - innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet.

Jämställdhetsintegrering - en strategi för att uppnå ett jämställt samhälle. Strategin innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, av de aktörer som normalt sett deltar i beslutsfattandet.

Klimat - en beskrivning av vädrets långsiktiga egenskaper mätt med statistiska mått.

Klimatanpassning - anpassning av t.ex. infrastruktur till förändrade väderförhållanden över tid.

Klimatförändringarna - innebär här förändringar i väder över tid orsakade av människan.

Klimatneutralt – utan mänsklig påverkan på klimatet. Att uppnå klimatneutralitet innebär att inga nettoutsläpp av växthusgaser sker inom det aktuella området.

Konsumtionsbaserade utsläpp – inkluderar utsläpp som sker i Sverige och utomlands för att tillfredsställa efterfrågan i Sverige i form av hushållens konsumtion, den offentliga sektorns konsumtion och samhällets investeringar i exempelvis byggnader och infrastruktur.

Kulturlandskap - ett landskap som mer eller mindre starkt har omvandlats av människans aktivitet.

Miljöbyggnad - ett svenskt system för miljöcertifiering av byggnader. Miljöcertifiering av en byggnad innebär att miljöarbetet och byggnadens miljöprestanda granskas av tredje part. Systemet har tre nivåer: brons, silver och guld.

Miljökvalitetsnormer - ett rättsligt styrmedel som finns för att skydda människors hälsa och miljön. De anger de nivåer av föroreningar eller störningar som människor kan utsättas för och som naturen kan bli belastad av utan att ta skada.

Mänskliga rättigheter - Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De mänskliga rättigheterna gäller viktiga delar av ditt vardagsliv som utbildning, boende, hälsovård och levnadsstandard. Du ska inte heller behöva utsättas för diskriminering. De mänskliga rättigheterna är universella – de gäller för alla människor, utan åtskillnad, över hela världen, oavsett land, kultur eller specifik situation.

Naturbaserade lösningar - multifunktionella och kostnadseffektiva åtgärder för att hantera olika samhällsutmaningar genom att skydda, utveckla eller skapa ekosystem samtidigt som biologisk mångfald och mänskligt välbefinnande främjas.

Naturbetesmark – mark som använts länge till bete men som inte plöjs, odlas eller skördas.

Netto-noll-utsläpp - innebär här ingen mänsklig totalpåverkan på klimatet, dvs. inklusive eventuella kompensationsåtgärder. Netto-noll beräknas innebära minskade utsläpp av växthusgaser med 85%, från 1990 års nivåer. De kvarvarande utsläppen ned till noll kan uppnås genom så kallade kompletterande åtgärder.

Psykiskt våld - olika former av isolering, verbala kränkningar, känslomässig utpressning, skambeläggande samt utnyttjande av barnen för att få kontroll över den andra föräldern är exempel på psykiskt våld i nära relationer. Hot kan även riktas mot barn, husdjur eller nära vänner. Stalkning och andra trakasserier är ytterligare exempel på psykiskt våld.

Samhällsbyggnadsprocessen - beskriver kommunens arbete med stora bygg- och infrastrukturprojekt, från idé till färdig byggnad, infrastruktur eller utemiljö.

Sexuellt våld - allt från ovälkommen beröring till att tvingas utföra sexuella handlingar eller utsättas för sådana, inklusive våldtäkt, eller att bevittna olika former av sexuella handlingar. Offret kan också fotograferas eller filmas i ett sexuellt syfte mot sin vilja.

Universellt preventivt arbete - universella insatser riktar sig till hela befolkningen oavsett risknivå.

Vandringsväg för fisk - en konstruktion som syftar till att återskapa vattnets korridorsfunktion för att fisk ska kunna ta sig uppåt i ett vattendrag.

Vattenförekomst - en specifik vattensamling i naturen av en viss geografisk storlek, t.ex. en sjö eller en kustvik.

Växthusgaser – gaser som förekommer i atmosfären och bidrar till den så kallade växthuseffekten. De olika växthusgaserna har olika stor klimatpåverkan och för att underlätta beräkningar och jämförelser dem emellan mäts utsläpp i koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv).

Ytvatten - det vatten som är synligt i form av sjöar, vattendrag och hav.

Källförteckning

- Naturvårdsverket. (2022). *Sveriges miljömål*. <https://www.sverigesmiljomal.se/> [2022-02-11]
- Prop. 2005/06:155 *Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken*.
- Prop. 2016/17:146 *Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige*.
- Prop. 2017/18:228 *Energipolitikens inriktning*.
- Prop. 2017/18:249 *God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik*.
- Regeringskansliet. (2015). *Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling*.
- Region Stockholm. (2017). *Plan för infrastruktur för elfordon och förnybara drivmedel*.
- Region Stockholm. (2018). *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen*.
- Skr. 2012/13:51 *Mål för friluftslivspolitik*.
- SRV Återvinning. (2021). *Avfallsplan 2021–2030*.
- Stockholms läns landsting. (2018). *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen – RUFS 2050*.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Brundtlandrapporten; Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*.

Foton och illustrationer

- Omslagsfoto: Scandinav Bildbyrå/Peter Westrup
- Foto på sida 1: Scandinav Bildbyrå/Emma Bourne
- Foto på sida 7: Johan Gustafsson
- Foto på sida 30: Heidi Ekberg
- Illustration på sida 2: UNSGD

Diarienummer

KS/2020/0081/400

Datum

2022-02-11

Upprättad av

Planering och hållbarhet, Kommunstyrelseförvaltningen

Beslutad av

Kommunfullmäktige

Version

1

Postadress

149 81 Nynäshamn

Besöksadress

Stadshusplatsen 1
Nynäshamn

Telefon/Fax

kontaktcenter
08-520 680 00
08-520 140 08 fax

E-post/Webb

kontaktcenter@nynashamn.se
www.nynashamn.se

Bankgiro/Plusgiro

620-0216 Bankgiro
63 45-3 Plusgiro

Organisationsnummer

212000-0233

